«8D04101-Экономика» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Есімхан Гүлдана Еркінқызының «Ауылшаруашылығын тұрақты дамытуды қамтамасыз ету мақсатында қаржылық қолдаудың экономикалық тетігі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына отандық ғылыми жетекшінің

СЫН-ПІКІРІ

Диссертациялық зерттеу ауылшаруашылығының қаржылық дамуын қамтамасыз ету мақсатында оны қаржылық қолдаудың экономикалық механизмі тақырыбы бойынша жүргізілді. Зерттеудің мақсаты да өзекті болып табылады - тұжырымдамалық ережелерді нақтылау және Қазақстан Республикасының ауылшаруашылығын экономикалық механикалық қаржылық қамтамасыз етуді жақсарту бойынша тәжірибелік ұсыныстар әзірлеу.

Ауылшаруашылығының тартымсыз болуының себептерінің бірі экономиканың аграрлық секторындағы қаржылық қолдау механизмінің тиімсіздігі болып табылады. Ауылшаруашылығын мемлекеттік қаржылық қолдау мынадай көмек көрсету тетігінің (қолдау бағдарламаларын іске асыру тиімділігі мен нәтижесін бағалаудың, мемлекеттік субсидиялар алу үшін ауылшаруашылығы кәсіпорындарын таңдау алгоритмінің және мониторингтің, қолдау алушылардың жобаларын іске асыру және т.б.) жетілдірілмегендігіне байланысты әрқашан жеткілікті және тиімді бола бермейді.

Бұл ретте ауылшаруашылығы ұйымдарының тиімді қызметін қамтамасыз ету қаржылық қолдаусыз мүмкін емес. Ауылшаруашылығы ұйымдарын қаржылық қамтамасыз ету оңтайландыру сипатындағы күрделі теориялық және практикалық міндет – мемлекет қаражатының бірлігінен максималды нәтиже алу немесе мемлекеттік шығындардың минимумынан берілген нәтиже алу қажет.

Бұл мәселе қазіргі уақытта бұрынғыдан да өзекті болып табылады және ауылшаруашылығын қаржылық қолдау механизмін бағалауға, қаржылық қолдау көлемін анықтауға, субсидияларды шаруашылық жүргізуші субъектілер арасында бөлуге принципті жаңа көзқарасты талап етеді.

Диссертациялық жұмыстың ғылыми жаңалығы ауылшаруашылығы саласының тұрақты дамуын қамтамасыз етудегі қаржылық қолдаудың экономикалық механизмінің рөлін теориялық тұрғыдан негіздеуде, Қостанай облысының ауылшаруашылығының қазіргі жағдайын бағалауда және ауылшаруашылығы тауарын өндірушілердің дамуына әсер ететін экономикалық факторларды жүйелеу, Қазақстанда мемлекеттік қаржылық көмек көрсетудің негізгі бағыттары бойынша ұсынымдар әзірлеу, сондай-ақ мемлекеттік қаржылық қолдау мен ауылшаруашылығы өндірісінің өзара байланысының үлгісін әзірлеуде.

Есімхан Г.Е. «Ауылшаруашылығын тұрақты дамытуды қамтамасыз ету мақсатында қаржылық қолдаудың экономикалық тетігі» тақырыбы бойынша

докторлық диссертация (PhD) кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан және пайдаланылған әдебиеттер тізімінен тұрады.

«Ауылшаруашылығын қаржылық қолдаудың экономикалық механизмін зерттеудің теориялық және әдістемелік негіздері» атты бірінші тарауда экономиканың аграрлық секторын қаржылық қолдаудың экономикалық механизмінің теориялық негіздері, оның мәні, мазмұны және тиімділігін арттырудағы рөлі сипатталған. Ауылшаруашылығы өндірісін қаржылық қолдаудың шетелдік тәжірибесі және оны отандық тәжірибеде пайдалану мүмкіндіктері жан-жақты зерттелді.

«Қостанай облысының ауылшаруашылығы өндірісін қаржылық қамтамасыз етудің ағымдағы жағдайы мен жүйесін талдау» атты екінші тарауда Қостанай облысының ауылшаруашылығының дамуы мен оның инвестициялық тартымдылығына баға беріліп, Қазақстан Республикасында және облыста ауылшаруашылығы кәсіпкерлігінің қызмет етуінің ұйымдастырушылық және экономикалық тетігіне талдау, азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында ауылшаруашылығы өндірісін мемлекеттік қаржылық қолдау бағдарламаларын іске асыру ерекшеліктері көрсетілген.

«Ауылшаруашылығы тауарын өндірушілердің тұрақты дамуын қамтамасыз ету мақсатында оларды қаржылық қолдауды жетілдірудің негізгі бағыттары» атты үшінші тарауда ауылшаруашылығы тауарын өндірушілерді қаржылық қолдау тетігін жетілдірудің басым бағыттары, Қостанай облысының агроөнеркәсіп кешеніндегі инновациялық кәсіпкерлікті дамытудың қаржылық аспектілері әзірленді, Қазақстан Республикасында АӨК-ті қаржылық қолдаудың тиімді нысаны ретінде субсидиялау жүйесін жетілдіру бойынша ұсыныстар ұсынылды.

Жүргізілген ғылыми әзірлемелердің негізділігі мен сенімділігі рецензияланған ғылыми басылымдарда зерттеу тақырыбы бойынша жарияланған мақалалар мен тезистермен, сондай-ақ Қазақстанда және халықаралық конференцияларда диссертациялық зерттеудің негізгі ережелерін апробациялау арқылы расталады.

Автор жүргізген зерттеу әртүрлі деңгейдегі мемлекеттік статистика органдарының, Қазақстан Республикасының министрліктері мен ведомстволарының деректерінің үлкен массивіне негізделген, олардың құзыретті өңделуі мәліметтердің жеткілікті репрезентативтілігі мен сенімділігін, қорытындылардың объективтілігін қамтамасыз етті және ұсыныстар әзірленді.

Диссертациялық жұмыста қамтылған ғылыми ережелердің негіздемесі мен негізділігі абстрактілі-логикалық, есептеу-конструктивті, модельдеу, салыстырмалы, экономикалық-статистикалық және басқа да экономикалық әдістерді қолдану арқылы қамтамасыз етілетін ғылыми танымның заманауи әдістемесіне негізделген.

Докторант тәуелсіздік пен автордың зерттеуде қойылған мәселелерді шешуге деген көзқарасын көрсетті. Бұл Есімхан Г.Е. зерттеу мақсаттарын нақты қойған: зерттеу тақырыбының өзектілігін, теориялық және практикалық маңыздылығын негіздеді; ғылыми ойларды нақты және дәлелді тұжырымдады;

өз тұжырымдары мен ұсыныстарын негіздеу үшін әртүрлі ақпарат көздерін жинады, талдады және пайдаланды; қорытындылар мен ұсыныстарды негіздеді; ғылыми ақпаратты сыни талдады, жинақтады және жүйеледі; зерттеу тақырыбына байланысты тәжірибелік мәселелерді шешу үшін теориялық білімді қолданды.

Жалпы, «Ауылшаруашылығын тұрақты дамытуды қамтамасыз ету мақсатында қаржылық қолдаудың экономикалық тетігі» тақырыбындағы докторлық диссертация аяқталған ғылыми еңбек болып табылады, маңызды теориялық және тәжірибелік нәтижелерді қамтиды және қорғауға ұсынылады, ал оның авторы Есімхан Г.Е. 8D04101 – «Экономика» мамандығы бойынша доктор (PhD) дәрежесін алуға лайық.

Отандық ғылыми кеңесшісі
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы
Қостанай өңірлік университетінің профессоры
экономика ғылымдарының кандидаты Н.Т.Сартанова